

Tři středověké sbírky matematických úloh

Obsah

In: Karel Mačák (author): Tři středověké sbírky matematických úloh. Alkuin, Métrodóros, Abú Kámil. (Czech). Praha: Prometheus, 2001. pp. 3–4, [4a]–[4b].

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/401218>

Terms of use:

© Mačák, Karel

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

OBSAH

Obsah	3
Dva citáty místo předmluvy	5
0. Úvod	6
1. Alkuin: Úlohy k bystření mladíků	9
1.1 Úvod	10
1.2 Převoznické úlohy	11
1.3 Úlohy vedoucí na soustavu diofantovských rovnic	13
1.4 Vsuvka: Historický komentář k „diofantovským“ úlohám	17
1.5 Úlohy na posloupnosti	22
1.6 Geometrické úlohy	22
1.7 Úlohy vedoucí na lineární rovnici o jedné neznámé	28
1.8 Úlohy na převádění jednotek	29
1.9 Různé početní úlohy	30
1.10 Úlohy s nematematickou základní úvahou	33
1.11 Úlohy zcela nematematické	35
1.12 Přehled zařazení Alkuinových úloh do paragrafů této kapitoly	36
1.13 Alkuin a jeho doba	37
1.14 Sbírka úloh připisovaná Bedovi Ctihodnému	39
2. Métrodóros: Matematické úlohy z palatinské antologie	43
2.1 Úvod	44
2.2 Překlad úloh s komentářem	45
2.3 Úloha připisovaná Archimedovi	58
3. Abú Kámil: Kniha aritmetických kuriozit	61
3.1 Úvod	62
3.2 Překlad úvodní části Abú Kámilova spisu	62
3.3 Úlohy z Abú Kámilova spisu	64
3.4 Historická poznámka	67
4. Alkuin: Propositiones ad acuendos iuvenes	69
Literatura	86
DODATEK.	
Úlohy z jezuitské koleje v Kolíně nad Rýnem	89
D.1 Jezuitské školství a matematika	90
D.2 Rukopis VII E 26 z Národní knihovny ČR v Praze	91
D.3 Úlohy z rukopisu VII E 26	93
Literatura k dodatku	101

Obrázek na protější straně je převzat z knihy DUÉ, A. – LABOA, J. M.: *Obrazový atlas dějin křesťanství*. Portál, Praha 1998 (str. 112). Podle údajů v této knize (str. 318) jde o miniaturu z rukopisu *De Laudae Sanctae Crucis* z poloviny devátého století; rukopis je chován ve Vatikánu a jeho autorem je Hrabanus Maurus, který je na obrázku také znázorněn.

Na obrázku představuje Alkuin svatému Martinovi svého žáka Hrabana Maura. Obrázek uvádíme proto, že pochází přibližně z Alkuinovy doby a Alkuin je na něm zobrazen, jako celek však obrázek má symbolický charakter.

Sv. Martin z Tours (na obrázku vpravo) žil v letech (asi) 315 – 397 a asi od r. 370 byl biskupem v Tours.

Alkuin (na obrázku uprostřed) se narodil v Anglii okolo r. 735, byl vychován a řadu let působil v klášterní škole v Yorku a stal se známým jako učitel a učenec. Proto ho v r. 781 pozval Karel Veliký ke svému dvoru, kde Alkuin působil od r. 782. V r. 796 se stal opatem v klášteře sv. Martina v Tours; v tomto smyslu je tedy následovníkem sv. Martina. Zemřel v r. 804 v Tours.

Hrabanus Maurus (na obrázku vlevo) žil v letech (asi) 780 – 856, od r. 822 byl opatem fuldského kláštera a od r. 847 arcibiskupem v Mohuči. Pro své zásluhy o rozvoj vzdělanosti bývá nazýván učitelem Germánie. V letech 802 - 803 studoval v klášterní škole v Tours a v tomto smyslu ho lze považovat za Alkuinova žáka.

* * * * *

Autor děkuje všem kolegyním a kolegům, kteří mu byli nápomocni při přípravě předložené práce; speciálně pak děkuje kolegyni doc. Janě Přívratské, která zkrášlila tuto publikaci kresbou na obálce.

* * * * *

MAVRVS · ALBINVS · SANCTUS · SANCTUS · MARTINUS

